

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060305

DOM
2018-01-23
Stockholm

Mål nr
M 10574-16

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2016-11-22 i mål M 140-16, se bilaga A

PARTER

Klagande

X

Ombud: Advokaten Z

Motpart

Stockholm Vatten VA AB, 556175-1867
106 36 Stockholm

Ombud: Advokaten Y

SAKEN

Va-avgifter m.m.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Se nästa sida.

Dok.Id 1380903

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00–15:00
		E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		

1. Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom under punkten 1 i domslutet endast på så sätt att X förpliktas att till Stockholm Vatten VA AB betala 338 727 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen på; - 106 254 kr från den 15 juli 2013,

- 25 659 kr från den 10 september 2014,
- 22 221 kr från den 5 november 2014,
- 24 235 kr från den 18 maj 2015,
- 24 178 kr från den 15 juli 2015,
- 24 414 kr från den 15 september 2015,
- 25 329 kr från den 16 november 2015,
- 26 408 kr från den 15 januari 2016,
- 27 429 kr från den 15 mars 2016,
- 27 698 kr från den 13 maj 2016, och
- 4 902 kr från den 14 september 2016, allt till dess betalning sker.

2. Vardera parten ska svara för sina rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

X har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ogilla Stockholm Vatten VA AB:s talan samt förplikta bolaget att utge ersättning för hans rättegångs-kostnader i mark- och miljödomstolen.

Stockholm Vatten VA AB (SVAB) har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras.

Båda parter har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

X har anfört i huvudsak följande: Grunden för talan är densamma som i mark- och miljödomstolen men numera görs gällande att motfordran är något lägre, 417 063 kr, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 10 april 2016. Detta beror på att snittpriset på el för den angivna perioden på 11,5 år har reviderats till 1,38 kr/kWh vilket ger angivet belopp. Vattentrycket som SVAB har levererat till hans fastighet Å, som ligger i korsningen av Xgatan och Ygränd i Stockholm, har varit otjänligt fram till att fastigheten kopplades in på högtrycks-ledningen den 6 februari 2015. Som framgår av mark- och miljödomstolens domskäl har huvudmannen bevisbördan för att VA-anläggningen fyller sitt ändamål, i detta fall att leverera ett tjänligt vattentryck. Det framgår inte av domskälen vad de speciella förutsättningarna är som hans fastighet har och som skulle göra att fastighetsägaren i detta fall själv ska åtgärda det bristande vattentrycket, annat än att huset är gammalt. Att huset är gammalt, byggt 1907, saknar betydelse i detta fall. Det är husets höjd som är avgörande och höjden till högsta tappställe, som är uppmätt till 47,247 meter i höjdsystem RH2000. Höjdskillnaden mellan förbindelsepunkten (+25,8) och högsta tappställe blir därmed 21,45 meter. Eftersom rekommendationen i VAV P83 är ett vattentryck på 15 mvp (meter vattenpelare) över högsta tappställe innebär det att lägsta godtagbara trycknivå som krävs i fastigheten är 62,25 mvp (25,8+21,45+15). Eftersom

lägsta trycknivå i förbindelsepunkten är 55,62 meter enligt SVAB är bristen således 6,63 mvp. Det är i detta fall inte fråga om något enstaka eller ett fåtal höga fastigheter. Längs Götgatsbacken har de flesta fastigheterna samma problem med vattentrycket och på ygränd har alla fastigheter kopplats upp på högtrycksledningen. Det förhållandet att hans fastighet har varit i behov av tryckstegringspump sedan länge befriar inte huvudmannen från ansvaret att leverera ett tillräckligt vattentryck. När han köpte fastigheten 2003 upptäckte han efter några månader att det var dåligt vattentryck. Han kontaktade då SVAB. Bolaget ville dock inte diskutera detta med honom utan hänvisade till p. 10 i de allmänna villkoren som sades innebära att bolaget inte ansvarade för detta. Han trodde på beskedet men fick sedan klart för sig att p. 10 inte innebar någon friskrivning och gick därför till SVAB igen. Då fick han beskedet att fastigheten måste vara felkopplad och därefter blev hans fastighet inkopplad på högtrycksledningen. Han blev inledningsvis rättsligen vilseledd av SVAB.

SVAB har anfört i huvudsak följande: Grunden för kravet och bestridandet av motfordran är densamma som i mark- och miljödomstolen. Fastigheten har i vart fall sedan 1950-talet varit inkopplad på den allmänna va-anläggningen och normalzonen. Det har inte varit fråga om en ”felkoppling” som gjorts gällande av X. Normalt förekommande trycknivå inom normalzon i innerstaden är 50–66 mvp beroende på marknivå. Enligt p. 10 i ABVA 2007 garanterar inte SVAB ett visst vattentryck eller viss vattenmängd per tidsenhet. Därför får innevanarna godta att vattentrycket kan variera under dagen och man pratar om ett ”levande” vattentryck. Som mark- och miljödomstolen funnit är det uppmätta vattentrycket i förbindelse-punkten godtagbart för en normalzon. SVAB vitsordar att det var sämre tryck i fastigheten pga. installationer i fastigheten men vitsordar inte de höjduppgifter som X angett, t.ex. ska dessa inte anges vid duschmunstycke utan vid kran och SVAB vet inte var på gatan som höjdmätningen gjordes. Om en fastighet har så speciella förutsättningar att det trots att trycket i förbindelsepunkten är godtagbart krävs tryckstegringsåtgärder i den egna installationen, svarar normalt fastighetsägaren för sådana åtgärder (se bl.a. Va-nämndens beslut 1997-07-01, BVa 60). Dessutom var det inte förrän i maj 2013, dvs. 10 år efter att X tillträdde fastigheten, som han anmälde att vattentrycket i fastigheten var dåligt. Således har reklamation skett för sent, varför överklagandet ska lämnas utan bifall redan av det skälet. När det

gäller beräkningen av motfordran har X inte åberopat någon utredning till stöd för att tryckstegringspumpen varit aktiv dygnet runt i 11,5 år.

UTREDNINGEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Mark- och miljööverdomstolen har hållit huvudförhandling i målet.

X har i Mark- och miljööverdomstolen åberopat samma bevisning som i mark- och miljödomstolen samt ett sakkunnigutlåtande av L daterat 2017-01-27 med bilagt mätintyg från G AB daterat 2017-01-26. Ett tilläggsförhör har hållits med L med anledning av den nya bevisningen.

SVAB har åberopat samma bevisning som i mark- och miljödomstolen.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Som mark- och miljödomstolen har angett är X betalningsskyldig för de va-avgifter som SVAB har yrkat eftersom hans fastighet finns inom va-anläggningens verksamhetsområde. Fordringen på va-avgifter är inte tvistig.

X har invänt att han har en motfordran som uppgår till ett högre belopp som han vill kvitta mot SVAB:s fordran. Motfordran påstås vara den ekonomiska skada han har drabbats av därför att SVAB inte har levererat ett ändamålsenligt vattentryck till hans fastighet som en följd av att fastigheten felaktigt varit inkopplad på normaltrycksledningen i stället för högtrycksledningen. Skadan utgörs av kostnaden för el till den tryckstegringspump som krävts för att uppnå tillräckligt vattentryck. SVAB har bestritt detta och vidare invänt att reklamation inte har skett i rätt tid. SVAB har beträffande den eventuella skadan inte vitsordat något belopp.

Som angetts i mark- och miljödomstolens dom ska enligt 13 § första stycket 3 lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen) huvudmannen för den allmänna va-anläggningen ordna de anordningar som i övrigt behövs för att va-

anläggningen ska kunna fylla sitt ändamål och tillgodose skäliga anspråk på säkerhet. Pumpar och andra anordningar som bara behövs för enstaka fastigheter omfattas normalt inte av huvudmannens ansvar enligt vattentjänstlagen. Vanligtvis bekostas sådana anordningar av fastighetsägaren. Om däremot behovet av sådana särskilda anordningar inte är hänförligt till den enskilda fastighetens speciella förhållanden utan orsakat av att den allmänna va-anläggningen fått en olämplig utformning, har huvudmannen i tidigare praxis ansetts behöva stå för anordningen (se 19 § vattentjänstlagen och prop. 2005/06:78 s. 71 f.).

Det är enligt va-rättslig praxis huvudmannen som har bevisbördan för att den allmänna va-anläggningen fyller sitt ändamål. I den överklagande domen och i där angivna beslut från Statens Va-nämnd 1997-07-01, BVa 60, har angetts att det för fastigheter anslutna till en allmän va-anläggning ska kunna begäras att de tillförs vatten under sådant tryck över tiden att anslutningen blir meningsfull för de olika former av användning av anläggningen som normalt förekommer i ett hushåll. Vidare anges, vilket SVAB har åberopat, att om en fastighet har så speciella förutsättningar att det trots att trycket i förbindelsepunkten är godtagbart krävs tryckstegringsåtgärder i den egna installationen, svarar normalt fastighetsägaren för sådana åtgärder.

I de rekommendationer som Svenskt Vatten (branschorganisation för landets VA-organisationer) har utfärdat, VAV P83, och som har åberopats av X, anges att lägsta trycknivå för det allmänna vattenledningsnätet i förbindelsepunkt ej bör understiga 15 mvp över högsta tappställe i ansluten fastighet. I en fotnot anges att av huvudmannen angiven lägsta trycknivå i förbindelsepunkt bör upprätthållas 99 % av tiden och att kravet inte gäller om det är fråga om att förse enstaka höga eller särskilt högt belägna byggnader eller mindre grupper av sådana byggnader med vatten.

SVAB har vitsordat att det varit ett sämre tryck i fastigheten men anfört att detta inte berott på att trycket varit för lågt i förbindelsepunkten utan på omständigheter i fastigheten som ägaren ansvarar för, såsom materialet i rören eller på andra orsaker eller installationer i fastigheten. Bolaget har även anfört att även om trycket ändå inte skulle anses ha varit ändamålsenligt så ansvarar inte SVAB utan fastighetsägaren, om det är fråga om att förse enstaka höga hus eller särskilt högt belägna byggnader med

vatten. Att det skulle vara fråga om sådana omständigheter har bestritts av X.

Genom de beräkningar som SVAB har gjort får det anses utrett att tryckintervallet i bolagets ledning är 55,62 – 59,48 mvp räknat från nollplanet. Av den mätning som X gett in över husets höjd, vilken inte heller finns anledning att ifrågasätta, är det visat att högsta tappställe ligger ca 47,25 meter över nollplanet. Utan några tryckförluster skulle vattentrycket vid högsta tappställe då vara som lägst 8,37 mvp. Någon mätning av det faktiska trycket vid högsta tappställe har inte gjorts. Genom L's uppgifter får det emellertid anses visat att det alltid uppstår sådana tryckförluster pga. vattenmätare och normala installationer på varje vånings-plan att trycket vid högsta tappställe vid vissa tidpunkter, utan tryckstegringspump, skulle vara nära 0 mvp. Redan dessa uppgifter och beräkningar, som i allt väsentligt överensstämmer med ovan nämnda rekommendationer, visar alltså att vattentrycket i huset har varit otillräckligt, något som också får stöd av utredningen i övrigt. Mot bakgrund av dessa omständigheter finns det inte anledning att anta att det låga trycket orsakats av installationer eller annat som fastighetsägaren ansvarar för. Trycket i bolagets ledning får alltså anses ha varit för lågt för att anläggningen ska anses ha varit ändamålsenlig i förhållande till Xs fastighet. Inte heller kan det undantag som kan medföra att ett lägre tryck får accepteras av en fastighetsägare, som skulle kunna gälla för enstaka höga, eller särskilt högt belägna, byggnader inom ett område, anses vara tillämpligt i detta fall.

SVAB har således inte kunnat visa att bolaget har fullgjort sina skyldigheter gentemot X enligt vattentjänstlagen och X får därmed anses ha orsakats en skada som han enligt 46 § vattentjänstlagen kan ha rätt till ersättning för.

SVAB har vidare invänt att X reklamerade vattentrycket först i maj 2013 trots att han tillträdde fastigheten år 2003 och att han därför inte längre kan göra något anspråk gällande. X har påstått att han reklamerade skadan redan då han tillträdde fastigheten 2003 men att han då blev rättsligen vilseledd av SVAB.

X har inte fört fram någon bevisning till stöd för att sitt påstående att han underrättade SVAB redan 2003. Uppgiften att SVAB underrättades om det otjänliga vattentrycket i maj 2013 får då läggas till grund för den vidare bedömningen.

När det gäller påståendet att X har förlorat sin möjlighet att göra något anspråk gällande därför att han reklamerat för sent kan konstateras att vattenleveranserna har varit pågående under hela den tid han har innehaft fastigheten. Han kan därför inte anses vid en viss tidpunkt ha förlorat sin rätt att göra gällande fel i leveranser som skett i samband med eller efter denna tidpunkt. X kan således inte anses ha försuttit sin möjlighet att göra gällande ett ansvar för det otjänliga vattentrycket men då han inte har visat att det skedde förrän i maj 2013 kan han inte göra gällande anspråk på ersättning för tiden dessförinnan.

X kan således göra gällande ett skadestånd beräknat från den tidpunkt då reklamationen gjordes, dvs. maj 2013. Han har påstått att skadan består av den el som tryckstegringspumpen förbrukat fram till dess att fastigheten kopplades in på högtrycksledning den 6 februari 2015 och att pumpen använts 24 timmar per dygn.

SVAB har inte vitsordat något belopp som skäligt eller någon uppgift i beräkningen och bl.a. invänt att pumpen inte kan ha varit igång 24 timmar om dygnet.

X har angett att pumpen har haft en effekt på 3 kW. Denna uppgift får godtas. Någon närmare utredning om tiden som pumpen varit aktiv eller mängden el som har förbrukats har inte presenterats. Utifrån den funktion som tryckstegrings-pumpen har fyllt förefaller det osannolikt att den varit, eller behövt vara, aktiv dygnet runt och i vart fall är detta inte, mot SVAB:s bestridande, styrkt. I brist på annan utredning får det uppskattas att pumpen har varit i drift ca 12 timmar per dygn. Därmed kan förbrukningen under de 21 månader som pumpen användes efter reklamationen uppskattas ha uppgått till ca 23 000 kWh. X har uppgett att den genomsnittliga elkostnaden varit 1,38 kr per kWh. Denna uppgift har påståtts vara snittpriset på el under 11,5 år, från 2003 till 2015. Den bevisning X åberopat först i Mark- och miljööverdomstolen till stöd för påståendet har avvisats och det saknas alltså stöd för den beräkningen. Till detta kommer att

elkostnaden endast bör beräknas utifrån priset under perioden maj 2013 till februari 2015. Därför bör den genomsnittliga elkostnaden för aktuell period, i brist på annan utredning, skäligen uppskattas till 1 kr per kWh. Detta innebär att den skada X kvittningsvis kan göra gällande efter avrundning uppgår till 23 000 kr.

Mark- och miljödomstolens dom bör därmed ändras på så sätt att X efter avräkning ska förpliktas att utge ett belopp på 338 727 kr. Beloppet på 23 000 kr ska avräknas mot det belopp för vilket ränta löper från den 14 september 2016 på sätt som framgår av domslutet.

Rättegångskostnader

X har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen med där angivna belopp och ersättning för sina rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen med 107 400 kr exklusive mervärdesskatt, varav 105 000 kr avser ombudsarvode och 2 400 kr utlägg. SVAB har vitsordat beloppet som skäligt.

SVAB har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen med 150 000 kr avseende ombudsarvode. X har vitsordat ett belopp om 107 400 kr exklusive mervärdesskatt som skäligt.

Enligt 56 b § vattentjänstlagen, som trädde i kraft den 1 januari 2016 och som ska tillämpas även i Mark- och miljööverdomstolen, ska i denna typ av mål vardera parten svara för sina rättegångskostnader, om inte annan följer av 56 d § eller det annars finns särskilda skäl. I detta mål har inte anförts eller framkommit några sådana särskilda skäl. Parterna ska därför enligt huvudregeln svara för sina egna rättegångskostnader såväl i mark- och miljödomstolen som i Mark- och miljööverdomstolen.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2018-02-20

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Fredrik Ludwigs och Roger Wikström, referent, tekniska rådet Jan Gustafsson samt tf. hovrättsassessorn Alexander Häggkvist.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2016-11-22
meddelad i
Nacka strand

Mål nr M 140-16

KÄRANDE

Stockholm Vatten VA AB, 556175-1867
106 36 Stockholm

Ombud: Advokat Z

SVARANDE

X

Ombud: Advokat Y

SAKEN

Va-avgifter m.m.

DOMSLUT

1. X förpliktas att till Stockholm Vatten VA AB betala 361 727 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen på;
 - 106 254 kr från den 15 juli 2013,
 - 25 659 kr från den 10 september 2014,
 - 22 221 kr från den 5 november 2014,
 - 24 235 kr från den 18 maj 2015,
 - 24 178 kr från den 15 juli 2015,
 - 24 414 kr från den 15 september 2015,
 - 25 329 kr från den 16 november 2015,
 - 26 408 kr från den 15 januari 2016,
 - 27 429 kr från den 15 mars 2016,
 - 27 698 kr från den 13 maj 2016 och
 - 27 902 kr från den 14 september 2016, allt till dess betalning sker.
 2. Vardera parten ska svara för sina egna rättegångskostnader.
-

Dok.Id 473857

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 40 E-post: mmd.nacka.avdelning4@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:00-16:30

BAKGRUND

X äger fastigheten Å i Stockholms kommun som ligger inom verksamhetsområdet för den allmänna va-anläggningen för vilken Stockholm Vatten VA AB är huvudman.

YRKANDEN M.M.

Stockholm Vatten VA AB (SVAB) har yrkat att mark- och miljödomstolen förpliktar X att till SVAB betala 361 727 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen på; 106 254 kr från den 15 juli 2013, 25 659 kr från den 10 september 2014, 22 221 kr från den 5 november 2014, 24 235 kr från den 18 maj 2015, 24 178 kr från den 15 juli 2015, 24 414 kr från den 15 september 2015, 25 329 kr från den 16 november 2015, 26 408 kr från den 15 januari 2016, 27 429 kr från den 15 mars 2016, 27 698 kr från den 13 maj 2016 och 27 902 kr från den 14 september 2016, allt till dess betalning sker.

X har bestritt talan i sin helhet. Han har vitsordat beräkandet av kapitalbeloppet och vitsordat räntan som skälig i och för sig. Han har invänt att han har en motfordran uppgående till 474 490 kr som han vill kvitta mot SVAB:s yrkande.

SVAB har bestritt motfordran och har inte vitsordat motfordrans storlek.

Båda parter har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader.

UTVECKLING AV TALAN

SVAB har anfört i huvudsak följande till stöd för sin talan. X äger fastigheten Å som ligger inom verksamhetsområdet för den allmänna va-anläggningen. Det föreligger därför skyldighet för X att betala va-avgifter. Avgifterna avser vatten och avlopp i enlighet med av kommunen fastställd taxa, s.k. brukningsavgifter. Avgifterna har fakturerats och har förfallit till betalning men någon betalning har inte skett.

X har anfört i huvudsak följande till stöd för sin talan. Det finns en motfordran för liden skada uppgående till sammanlagt 474 490 kr, vilken han vill kvitta mot **SVAB**:s fordran. På grund av att fastigheten varit felaktigt inkopplad på normaltrycksledning har fastigheten haft ett otillräckligt vattentryck och har inte kunnat användas för avsett ändamål. Det har dock förelegat en skyldighet för **SVAB** att leverera ett tjänligt tryck. För att få ett tjänligt tryck i fastigheten har han behövt använda en tryckstegringspump. För drift av pumpen har han haft elkostnader under 11,5 års tid, mellan 2003-06-04 till 2015-02-06. Han har därför lidit en skada bestående av kostnader för el uppgående till det angivna beloppet om 474 490 kr. X reklamerade felet till **SVAB** då han tillträdde fastigheten. Han tillträdde fastigheten i januari 2003.

SVAB kopplade felaktigt in fastigheten på normaltrycksledning som är otillräckligt för att fastigheten ska få vatten på det sätt som krävs för fastighetens avsedda ändamål. I enlighet med avtal parterna emellan har han betalat för ändamålsenligt vattentryck vilket **SVAB** har varit skyldig att leverera. Det har inte **SVAB** gjort.

Lång tid efter att han reklamerat rättades felet till genom att fastigheten anslöts till en högtrycksledning vilket skedde 2015-02-06. **SVAB** erkände då misstaget med att fastigheten var ansluten till normaltrycksledning. **SVAB**:s inbesparingar genom att leverera vatten till fastigheten från normaltrycksledning i stället för från en högtrycksledning motsvarar den skada X lidit.

SVAB har sänkt trycket i normaltrycksledningarna för att minska belastningen samtidigt som ökad vattenförbrukning över åren egentligen motiverat till en ökning av trycket.

Fastigheten ligger i hörnet xgatan/ygränd. På xgatan är det endast två fastigheter som inte har tryckstegringspump. Dessa är lägre än den nu aktuella fastigheten. När pumpen inte var igång i den aktuella fastigheten kom det knappt något vatten alls ur kranarna. Det har inte varit något fel på ledningarna i huset. Komplet stamreovering utfördes under åren 1987/88, men ändå behövdes aktuell tryckstegringspump.

Enligt gällande byggnormer är minimikravet för vattentryck 15 meter vattenpelare (mvp) över högsta tappställe. För den aktuella fastigheten krävs enligt Xs beräkningar 70,2 mvp. Det har således inte räckt med det tryck SVAB uppmätt om 55,62 – 59,58 mvp. SVAB har i sina beräkningar inte tagit hänsyn till den faktiska höjden till högsta tappställe vilket är 22,2 meter och inte heller gjort avdrag för tryckförlusten i vattenmätaren om 4 mvp.

Kostnaderna för elen är beräknade utifrån att pumpens förbrukning är på 3 kWh. Ersättning begärs för perioden 2003-06-04 – 2015-02-06. Han har beräknat ett snittpris för den angivna perioden på 1,57 kr/kWh vilket ger följande kostnad.

Antal dagar/år	2003-06-04 – 2015-02-06 =	4 265 dagar	11,5 år
Beräkning	3 kWh x 24 tim x 365 dagar =	26 280 kWh x 1,57 =	41 260kr/år
		x 11,5 år =	474 490 kr

SVAB har anfört i huvudsak följande till stöd för sitt bestridande av motfordran. SVAB vitsordar att vattentrycket inom fastigheten varit dåligt. Det dåliga vattentrycket är dock hänförligt till de enskilda servis-/rörledningarna eller tryckstegringspumpen för vilka SVAB inte har ett ansvar. SVAB har levererat vatten till fastigheten under sådant tryck att det såvitt beror på SVAB ska kunna komma till ändamålsenlig användning. X visste att det fanns en tryckstegspump i fastigheten när han tillträdde den i januari 2003 och var då

medveten om det låga trycket. Trots det väntade han tio år innan han klagade hos SVAB. X har reklamerat först i maj 2013 vilket är för sent.

Förbrukning av vatten är olika under dagen men produktionen av vatten är densamma. Stockholm är indelad i olika zoner, högtryckzon, normaltryckszon och lågtryckszon. Aktuell fastighet ligger inom normaltryckszonen, på gränsen till högtryckszonen och är inkopplad sedan 50-talet. I normaltryckszonen hålls ett tryck på mellan 50-65 mvp beroende på den aktuella marknivån.

SVAB har låtit genomföra en kontinuerlig vattentrycksmätning under perioden 2016-09-13 – 2016-09-19 vid brandposten utanför xgatan 11/13. Vattentrycksmätningen har skett på normaltrycksledningen till vilket fastigheten varit inkopplad under den period som X påstår att vattentrycket varit bristfälligt. Det har inte gått att mäta i förbindelsepunkten eftersom fastigheten numera är inkopplad på högtrycksledningen. Plushöjden för brandposten och därmed mätutrustningen har varit +28,4 meter över nollplanet. Brandposten och mätpunkten är den södra inringade punkten på ledningskartan, se bilaga 2 till aktbilaga 34. Plushöjden för fastighetens förbindelsepunkt där den var belägen då fastigheten var inkopplad på normaltrycksledning är den norra inringade punkten på ledningskartan. Där anges att markhöjden är +25,8 meter över nollplanet. Fastighetens avloppsledning ligger vid den punkten men på +22,54 meter över nollplanet. Vattenledningen ligger normalt 0,5 meter över avloppsledningen. Den tidigare förbindelsepunkten för fastigheten har därför beräknats ligga på +23 meter över nollplanet. Skillnaden i höjd mellan mätpunkten vid brandposten och den tidigare förbindelsepunkten är således 5,4 meter (+28,4 - +23), vilket har adderats på de mätningar som gjorts.

Mätresultatet visar att vattentrycket vid brandposten varierat mellan 2,722 – 3,108 bar vilket omräknat till mvp är 27,22 – 31,08. Det ger 32,62 mvp – 36,48 mvp vid förbindelsepunkten. Det ger ett tryckintervall vid förbindelsepunkten på 55,62 – 59,48 mvp. Normalt förekommande trycknivå inom normalzon i innerstaden är 50-

66 mvp. Det vattentryck som levererats till fastigheten har alltså varit normalt och ändamålsenligt.

De normer som X hänvisar till, bl.a. VAV P83 utgör endast siffror för utbyggnad och förnyelse. Normerna avser installationer inom fastigheten och inte det allmänna va-nätet. Av dessa normer följer bl.a. en rekommendation om 15 mvp över högsta tappställe. I dessa 15 mvp har redan tagits hänsyn till tryckförlusten om 4 mvp på grund av vattenmätaren. Något ytterligare avdrag ska därför inte göras på det sätt X beräknat. I målet finns inga uppgifter om högsta tappställe. Enligt detaljplanen är tillåtna högsta hushöjd 17,5 meter. Om man adderar rekommendationen på 15 mvp över högsta tappställe ger det 32,5 mvp vilket uppnås enligt mätningarna.

Erforderlig trycknivå är enligt beräkningsmodellen i VAV P83 följande:
Erforderlig trycknivå = marknivå + 1 + (antal våningar - 1) x 2,8 + 2 + 15
Markhöjden vid förbindelsepunkten är 25,8 meter. Givet uppgiften om att fastigheten har fem våningar ger formeln en erforderlig trycknivå om 55 mvp enligt följande beräkning $25,8 + 1 + (5-1) \times 2,8 + 2 + 15$. Som framgår enligt gjorda mätningar uppvisade SVAB:s mätningar en lägsta trycknivå om 55,62 mvp. Vattentrycket är således i enlighet med rekommendationen.

Som framgår av p. 10 i ABVA 2007 garanterar inte SVAB ett visst vattentryck eller viss vattenmängd per tidsenhet. X får alltså godta att trycket kan variera.

Beträffande motfordrans storlek vitsordas inget belopp. Det är dock möjligt att ta fram statistik för elpriser för åren 2003 till 2014. Det går därför att beräkna elpriser på ett mer noggrant sätt än vad X gjort. Snittpriset på el under den angivna perioden uppgår enligt SVAB:s beräkning inte till 1,57 kr/kWh.

Den servisanmälan som gjordes i oktober 2014 av X för att få fastigheten ansluten till högtrycksledning är en frivillig anmälan. Att åtgärder sedan

vidtogs är inte på något sätt en bekräftelse eller ett medgivande av fel, utan enbart ett åtgärdande på kunds begäran.

UTREDNINGEN I MÅLET

X har som skriftlig bevisning åberopat ingivna utdrag ur VAV P83, VAV 3.32, Statens planverk publ. Nr 34 (VA byggnorm), Statens Planverks författningssamling SBN 1980 utgåva 2 och VA-Handbok ang. VA installationer samt detaljplan för kv. US och kv. UM mm, PL 7865, foto av effektskylt på tryckstegringspumpen och fyra vittnesintyg.

SVAB har som skriftlig bevisning åberopat sakkunnigutlåtande av M, ledningskarta och mätvärden från vattentrycksmätning.

På begäran av X har det hållits förhör med honom under sanningsförsäkran och förhör med partssakkunnig L samt vittnesförhör med O, K, D och E.

På begäran av SVAB har det hållits förhör med partssakkunnig M.

X har under förhör uppgett i huvudsak följande. Han har gjort skissen i bilaga 2 till aktbilaga 55 som anger vilket tryck fastigheten kräver. Enligt skissen är avståndet mellan gatan och högsta tappställe 22,5 meter vilket han uppmätt med laser. Av uträkningen i skissen framgår att det krävs ett tryck på 70,2 mvp för att fastigheten ska ha ett ändamålsenligt tryck. I dag har fastigheten motsvarande tryck efter att ha anslutits till högtrycksledning. I utdrag ur Statens planverk publ. Nr 34 VA byggnorm, s. 41 framgår vilket normflöde som ska gälla uttryckt i antal liter per sekund. Det uppnåddes inte i fastigheten. Av Statens Planverks författningssamling SBN 1980 utgåva 2 s. 18 framgår att normkravet endast får understigas 15 minuter/dygn. När tryckstegringspumpen stannade sipprade bara vatten ur kranen. Det bristande trycket kan inte ha berott på ledningarna i fastigheten. Dessa byttes ut 1987/88. Efter påkopplingen på högtrycksledningen fungerar allt bra.

Ett halvår efter att han tillträtt fastigheten ringde hyresgäster och klagade på att det inte kom något vatten ur kranen. Tryckstegringspumpen stod då still. I samband med det tog han kontakt med SVAB. Därefter har han varit i kontakt med SVAB flera gånger. SVAB har misslett honom att tro att de inte hade något ansvar. Till slut åkte han upp till SVAB och kom i kontakt med en anställd vid namn C som uppgav att fastigheten måste vara felinkopplad. Kort därefter kopplades fastigheten in på högtrycksledning. SVAB har sänkt trycket i ledningarna. Vattentornet på Mosebacke torg har tagits bort vilket har bidragit till det försämrade trycket. Alla hus på gatan har samma problem och har åtgärdat det med tryckstegringspump. Huset har fem våningsplan med en oinredd vind som används som förråd.

L har under förhör uppgett i huvudsak följande. Han är civilingenjör inom väg och vatten och har arbetat med VA-teknik sedan examen 1975. Han har inte själv varit vid fastigheten utan har utgått från de mått som anges i Xs skiss, bilaga 2 till aktbilaga 55. Beträffande beräkningarna ska det inte göras avdrag med 4 mvp för tryckförlust på grund av vattenmätare. Det är redan inräknat i de 15 mvp som krävs över högsta tappstället. Med dagens termostatsblandare blir dock tryckförlusten något mer. Enligt hans beräkning skulle det krävas 68 mvp för att klara normen vilket innebär att det uppmätta trycket inte är tillräckligt för huset i fråga. SVAB:s beräkningar på tillräckligt tryck utgår från en våningshöjd om 2,8 meter. Den aktuella byggnaden har högre våningshöjd än så vilket inte beaktats i SVAB:s beräkningar. De normer som förekommer om lägsta tryck är mer än råd och anvisningar. Man får inte bygglov om man inte följer normen. De svenska byggnormerna är dock normer för byggherren och inte för det allmänna. SVAB kan ha fått vinning av att ha ett lägre tryck i ledningarna då det innebär att läckaget blir mindre. SVAB borde ha kunnat koppla in fastigheten på högtrycksledning med en gång. Förzinkat stål kan ge tryckförluster i ledningarna. Även gruskorn som fastnat i silen i vattenmätaren kan göra att trycket i fastigheten blir lägre. Vattenmätaren byts vart femte år vilket innebär att det inte borde utgöra något problem. En tryckstegringspump som står still kan också orsaka tryckfall.

K, D har hörts i egenskap av fastighetsskötare för sex olika fastigheter med adress på xgatan eller Mosebacke och som angränsar till den nu aktuella fastigheten. **O** har hörts i egenskap av styrelse-ledamot för en bostadsrättsförening med adress xgatan 35. De har uppgett att av dessa sju fastigheter har fem tryckstegringspumpar. Ingen har övervägt att gå över till högtrycksledning. De har också uppgett att då tryckstegringspumpen inte är igång har de som bor i fastigheterna klagat på dåligt tryck i ledningarna.

E bor på andra våningen i den aktuella fastigheten och har förvaltat den. Vid driftsavbrott med tryckstegringspumpen har det inte kommit något vatten alls i ledningarna.

M har hörts över sitt sakkunnigutlåtande. Han har uppgett att han i sin beräkning utgått från VAV:s publikationer vilket är branschens rekommendationer. Enligt rekommendationerna ska lägsta tryck i förbindelsepunkten vara 55 mvp vilket enligt mätningarna uppnås. En tryckstegringspump ska inte gå dygnet runt.

DOMSKÄL

SVAB:s yrkande om betalning

Fastigheten Å ligger inom verksamhetsområdet för den allmänna va-anläggningen för vilken SVAB är huvudman. Rättsförhållandet mellan huvudmannen för en allmän va-anläggning och fastighetsägare regleras i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen) som i huvudsak består av offentligt rättsliga regler. Då fastigheten ligger inom verksamhetsområdet föreligger enligt 24 § vattentjänstlagen en skyldighet för X att betala va-avgifter. X har vitsordat avgifternas storlek. Avgifterna avser vatten och avlopp i enlighet med av kommunen fastställd taxa, s.k. bruksnings-avgifter. Avgifterna har fakturerats och har förfallit till betalning men någon

betalning har inte skett. Betalningsskyldighet föreligger således för X i enlighet med SVAB:s yrkande.

Är mark- och miljödomstolen behörig att pröva Xs kvittningsinvändning?

X har invänt att han har en motfordran uppgående till 474 490 kr som han vill kvitta mot SVAB:s fordran.

För prövning av betalningsskyldighet enligt vattentjänstlagen är mark- och miljödomstolen behörig domstol, se 53 § vattentjänstlagen. Mark- och miljödomstolen är vid tillämpning av 10 kap. 17 § första stycket 1 och 19 § rättegångsbalken att anse som särskild domstol. För att mark- och miljödomstolen ska vara behörig att pröva Xs invändning om kvittning krävs därför att grunden för hans motfordran omfattas av vattentjänstlagens bestämmelser och därmed mark- och miljödomstolens kompetens (jfr NJA 1992 s. 424).

Xs motfordran grundar sig på ett påstående om en skada han lidit till följd av att SVAB inte levererat ett ändamålsenligt vattentryck till den fastighet han äger. Han menar att han lidit en ekonomisk skada i det att han behövt betala för driften av en tryckstegringspump på fastigheten som behövts för att erhålla ett ändamålsenligt vattentryck i fastigheten. För driften av pumpen har han haft kostnader uppgående till motfordrans storlek. Enligt mark- och miljödomstolens bedömning kan en sådan fordran prövas med stöd av 13 och 46 §§ vattentjänstlagen och domstolen är därför behörig att pröva kvittningsinvändningen.

Prövning av Xs kvittningsinvändning i sak

Enligt 13 § första stycket 3 vattentjänstlagen ska huvudmannen för den allmänna va-anläggningen ordna de anordningar som i övrigt behövs för att va-anläggningen ska kunna fylla sitt ändamål och tillgodose skäliga anspråk på säkerhet. Några

närmare föreskrifter om utformningen av anläggningen, som i detta fall i fråga om vattentryck, har inte ansetts erforderligt.

X har gjort gällande att SVAB inte levererat ett ändamålsenligt tryck från det att han tillträdde fastigheten 2003 till det att fastigheten kopplades in på högtrycksledning i februari 2015. Enligt honom har SVAB vidgått att bolaget felaktigt kopplat in fastigheten i fråga på normaltrycksledning. SVAB har bestritt detta. Enligt mark- och miljödomstolen har X inte visat att SVAB skulle ha medgett att det var fel att fastigheten var ansluten till normaltrycks-ledningen. Det har inte heller i övrigt framkommit något som visar på att det var fel av SVAB att låta fastigheten i fråga vara kopplad till normaltrycksledningen. Mark- och miljödomstolen ska därför pröva om det tryck SVAB levererade till fastigheten genom normaltrycksledningen under den angivna perioden är i överensstämmelse med de krav vattentjänstlagen ställer på ändamålsenlighet och huvudmannens ansvar för detta.

Då fastigheten numera är påkopplad på högtrycksledningen har det inte gått att utföra mätningar av det då påstådda trycket vid den tidigare förbindelsepunkten eller i fastigheten. SVAB har i stället låtit mäta det tryck som levereras i dag i normaltrycksledningen vid en brandpost i närheten av fastigheten. Utifrån mätresultatet har sedan trycket vid den tidigare förbindelsepunkten beräknats. Av beräkningarna framgår att trycket som levererats till fastigheten då den var kopplad till normaltrycksledningen uppgått till mellan 55,62 – 59,48 mvp.

Mätningarna i sig har inte ifrågasatts av X har emellertid gjort gällande att detta tryck inte var tillräckligt för hans fastighet. Enligt hans beräkningar krävdes ett tryck uppgående till 70,2 mvp för att fastigheten i fråga skulle ha ett ändamålsenligt tryck. Det är också det tryck som enligt honom krävts enligt gällande byggnormer med krav på 15 mvp över högsta tappställe och med beaktande av en tryckförlust på 4 mvp för vattenmätaren.

Enligt va-rättslig praxis är det huvudmannen som har bevisbördan för att den allmänna va-anläggningen fyller sitt ändamål. För fastigheter anslutna till en allmän va-anläggning ska det kunna begäras att de tillförs vatten under sådant tryck över tiden att anslutningen blir meningsfull för de olika former av användning av anläggningen som normalt förekommer i ett hushåll. Om en fastighet har så speciella förutsättningar att det trots att trycket i förbindelsepunkten är godtagbart krävs tryckstegringsåtgärder i den egna installationen svarar normalt fastighetsägaren för sådana åtgärder (se bl.a. VA-nämndens beslut 1997-07-01, BVa 60).

SVAB har i det här fallet låtit utföra mätningar av trycket i den tidigare förbindelsepunktens läge i normalzonen. Enligt mark- och miljödomstolen är det uppmätta trycket i förbindelsepunkten godtagbart för en normalzon. Av Es vittnes-mål och de åberopade vittnesintygen framgår emellertid att vattentrycket i fastigheten varit dåligt vilket också har vitsordats av SVAB. Att trycket varit dåligt i fastigheten innebär däremot inte att detta varit SVAB:s ansvar.

Enligt Xs beräkningar, utförda enligt rekommendationerna i VAV P 83, har fastigheten krävt ett tryck på 70,2 mvp. Till skillnad från SVAB:s beräkning enligt samma rekommendation har X utgått från marknivån vid brandposten där SVAB:s mätningar har utförts och inte vid förbindelsepunkten samt att han beräknat utifrån avståndet mellan markhöjden och högsta tappställe och gjort avdrag för tryckförlust p.g.a. vattenmätaren. Även om parternas beräkningar skiljer sig åt är dessa beräkningssätt just rekommendationer som inte ensamt kan läggas till grund för bedömningen av om trycket i fastigheten kan anses ändamålsenligt.

Fastigheten har sedan länge varit inkopplad på den allmänna va-anläggningen. Detaljplanen saknar bestämmelser om visst tryck eller ansvar för tryckstegring. Av utredningen i målet framgår att fastigheten i vart fall redan vid Xs tillträde år 2003 hade en tryckstegringspump och att denna var nödvändig för att erhålla ett tillräckligt tryck i fastigheten. Detsamma gäller för de fastigheter som

omnämnts i de åberopade vittnesmålen. Enligt mark- och miljödomstolen kan det tryck som huvudmannen ska leverera inte anpassas efter en enskild eller ett fåtal fastigheter. När det som i detta fall är fråga om en äldre fastighet som sedan länge varit inkopplad på det allmänna va-nätet och sedan länge varit i behov av en tryckstegringspump anser mark- och miljödomstolen att ansvaret för det undermåliga trycket i fastigheten inte kan åläggas huvudmannen. Det vatten som levererades till fastigheten får därför anses ha levererats under sådant tryck att SVAB har uppfyllt sina skyldigheter enligt vattentjänstlagen om att ordna de anordningar som behövs för att va-anläggningen ska kunna fylla sitt ändamål. SVAB kan därmed inte anses ha brustit i sina skyldigheter enligt vattentjänstlagen. Vad X anfört om bristande leverans enligt avtalet föranleder ingen annan bedömning.

Mark- och miljödomstolen anser således att X inte har orsakats någon skada enligt vattentjänstlagen och det saknas därför grund för hans motfordran. Vid denna bedömning saknas skäl att gå in på frågan om reklamation skett i tid och den påstådda skadans storlek.

SVAB:s fordran är inte ifrågasatt på annan grund än den nu prövade invändningen om kvittning. Kapitalbeloppet och räntan är vitsordade av X. SVAB:s talan ska därför bifallas.

Rättegångskostnader

Båda parter har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader.

Enligt 56 b § vattentjänstlagen är huvudregeln att vardera parten ska svara för sina rättegångskostnader om inte annat följer av 56 d § samma lag eller det annars finns särskilda skäl. Enligt 56 d § får rätten förplikta en part att helt eller delvis svara för rättegångskostnaderna om parten (1) har inlett en rättegång utan att motparten har gett anledning till det, (2) på annat sätt uppsåtligt eller av oaktsamhet har föranlett en onödig rättegång eller (3) har handlat på ett sådant sätt som avses i 18 kap. 6 § rättegångsbalken. Särskilda skäl kan t.ex. vara att fastighetsägaren har fått bära en

tung utredningsbörla eller drivit ett s.k. pilotmål av stort allmänt intresse för brukare och andra huvudmän (se prop. 2015/16:11 s. 74 och NJA 1988 s. 457).

Enligt mark- och miljödomstolen saknas särskilda skäl i lagens mening och de i 56 d § angivna förutsättningarna är inte uppfyllda. Vardera parten ska därför svara för sina egna rättegångskostnader.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga](#) (DV 425)

Överklagande senast den 13 december 2016. Prövningstillstånd krävs.

Kristina Dreijer

Jan-Olof Arvidsson

I domstolens avgörande har deltagit tingsfiskalen Kristina Dreijer, ordförande, och tekniska rådet Jan-Olof Arvidsson samt de särskilda ledamöterna Karl-Gunnar Andersson och Per Brogren.